

PROF. DR KONSTANTY STRAWIŃSKI
50-LECIE PRACY NAUKOWEJ I DYDAKTYCZNEJ

W uznaniu zasług Prof. Dr Konstantego Strawińskiego — wybitnego entomologa polskiego — i w celu uczczenia jubileuszu Jego 50-letniej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej w uczelniach wyższych, Komitet Redakcyjny *Annales Universitatis MCS* postanowił opublikować życiorys Profesora wraz z wykazem Jego drukowanych prac.

Prof. dr Konstanty Strawiński urodził się 22 maja 1892 roku w rodzinie dr medycyny Wacława-Hieronima Strawińskiego. Szkołę średnią ukończył w r. 1911 w Chersoniu.

Jeszcze przed ukończeniem szkoły średniej pod wpływem matki oraz w wyniku zetknięcia się z dr I. Pligińskim, kustoszem muzeum przyrodniczego zainteresował się przyrodznawstwem. Jako uczeń gimnazjum odbył już pierwszą praktykę entomologiczną pod kierunkiem prof. J. Paczoskiego, ówczesnego dyrektora muzeum przyrodniczego w Chersoniu. Przesądziło to o przyrodniczym kierunku studiów Strawińskiego. Studia akademickie na uniwersytecie w Charkowie ukończył Strawiński w r. 1917 rozprawą dyplomową pt. „Razwitiye *Myriothela phrygia* F a b r. (*Coelenterata*)”.

W czasie studiów (od r. 1915) pełnił funkcję młodszego asystenta Wyższej Szkoły Rolniczej (Instytut Sielskiego Chozjajstwa i Lesowodstwa) w Charkowie przy Katedrze Zoologii i Entomologii, której kierownikiem był znany rosyjski zoolog i entomolog — prof. Iwan Tarnani. Pod jego kierunkiem przeprowadził Strawiński w latach 1916—1918 badania nad szkodnikami winorośli na południu ZSRR.

Jako starszy asystent Uniwersytetu w Charkowie przy Katedrze Zoologii Bezkręgowców (1917—1921) prowadzi Strawiński ćwiczenia z zoologii dla studentów biologów oraz ćwiczenia z entomologii dla studentów WSR w Charkowie. Styka się wówczas z takimi profesorami jak A. Nikolskij (ryby i gady), P. Suszkin (ornitologia), E. Szulc (zoologia eksperymentalna), G. Arnold — pod których wpływem pogłębiał swą wiedzę i kunszt jej przekazywania studentom.

W latach 1922—1931 pracuje Strawiński jako starszy asystent Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, przy Katedrze Entomologii i Ochrony Lasu, której kierownikiem był znany entomolog prof. Zygmunt Mokrzecki. W tym okresie prowadził badania nad biologią owadów. Wynikiem ich było opublikowanie kilku prac monograficz-

nych, wśród których znajduje się rozprawa doktorska ogłoszona w r. 1925 pt. „Historia naturalna korowca sosnowego — *Aradus cinnamomeus*”. Na podstawie tej pracy otrzymał Strawiński w r. 1927 doktorat na Uniwersytecie Poznańskim. Promotorem jego był profesor Jan Grochmalicki, a egzaminatorami profesorowie: Antoni Jakubski i Józef Paczowski.

W czasie pracy w SGGW poświęcał się Strawiński badaniom nad metodą chemicznego zwalczania owadów szkodliwych. Z tego okresu pochodzi też jego podręcznik dotyczący metody chemicznej, który był pierwszą tego typu pozycją w Polsce. Był również organizatorem powstałej w r. 1928 pierwszej w Polsce toksykologiczno-biologicznej pracowni (Stacja Doświadczalna Ochrony Roślin w Zgierzu pod Łodzią), gdzie przeprowadzał badania nad wypróbowaniem nowych preparatów owadobójczych. W r. 1930 zorganizował następnie Stację Ochrony Roślin przy Łódzkiej Izbie Rolniczej w Łodzi, której kierownikiem był do wybuchu drugiej wojny światowej.

Od r. 1930 do 1937 wykładał Strawiński entomologię dla studentów biologii na Uniwersytecie w Warszawie. Przedmiot ten wykładał równocześnie w latach 1933—1939 na Wolnej Wszechnicy Polskiej.

Lata 1930—1939 przyniosły szereg prac oryginalnych na temat owadów szkodliwych oraz kilkadziesiąt artykułów popularno-naukowych z tego zakresu. W tym czasie przygotował też Strawiński rozprawę pt. „Badania nad fauną pluskwiaków drzew i krzewów w Polsce”, która była podstawą jego habilitacji w maju 1939 r. na Wydziale Lasowym Politechniki Lwowskiej.

Praca Strawińskiego w Stacji Ochrony Roślin umożliwiła mu stosowanie jego teoretycznej wiedzy do potrzeb rolnictwa i ogrodnictwa i to łączenie teorii z praktyką charakteryzuje jego popularyzatorskie publikacje z tego okresu.

Przez pierwszy rok wojny pracował Strawiński jako robotnik rolny pod Piasecznem, a następnie rozpoczął pracę jako entomolog w Stacji Ochrony Roślin przy Lubelskiej Izbie Rolniczej. Okupacja nie oderwała go od pracy badawczej — gromadził materiały owadów do opracowań faunistycznych i ekologicznych, które opublikował dopiero po wojnie.

Po wyzwoleniu Polski już w lipcu 1944 r. brał udział w organizowaniu Liceum Rolniczego przy Izbie Rolniczej w Lublinie, gdzie był przez pewien czas dyrektorem, a w sierpniu 1944 r. uczestniczył w organizowaniu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. W tym też okresie w ramach Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich wygłaszał odczyty i wykłady z zakresu biologii.

Pismem Przewodniczącego Krajowej Rady Narodowej mianowany został od 1 listopada 1944 r. profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym i rozpoczął organizowanie zakładu początkowo pod nazwą Zakła-

du Biologii, przemianowanego następnie na Zakład Zoologii Szczegółowej i Entomologii, a później na Zakład Zoologii Systematycznej. Do października 1962 r. był kierownikiem tego Zakładu i Katedry Zoologii Systematycznej.

W r. 1944/45 prof. Strawiński został wybrany dziekanem Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, przemianowanego później na Wydział Biologii i Nauk o Ziemi i rozpoczął organizację tego wydziału w ówczesnych trudnych warunkach, brakowało bowiem personelu naukowego, lokali i pomocy naukowych. Głównym celem było jak najszybsze rozpoczęcie wykładów i ćwiczeń, umożliwienie młodzieży studiów, zorganizowanie należytych pracowni. Jako dziekan przejawiał dużą inicjatywę w usprawnianiu aparatu studiów. Dzięki jego energii już po roku poszczególne zakłady funkcjonowały normalnie.

W latach 1945/46—1946/47 prof. Strawiński był prorektorem, a kiedy rektor Henryk Raabe został ambasadorem w Moskwie — kierował Uniwersytetem.

Pomimo tych rozlicznych obowiązków, które nie pozwalały mu na planową pracę naukowo-badawczą, opublikował prof. Strawiński w tym czasie trzy prace oryginalne, z których jedną opracował wspólnie z J. J. Karpińskim, ówczesnym docentem UMCS.

Prof. Strawiński był też jednym z głównych inicjatorów integracji katedr na UMCS oraz organizatorem ich pracy zespołowej. Jego zasługą jest utworzenie Instytutu Zoologicznego, którego dyrektorem był w latach 1952—1964.

Znaczną jest udział prof. Strawińskiego w pracach nad organizacją nauki polskiej. I tak będąc członkiem Podsekcji Biologicznej uczestniczył w przygotowaniach z tej dziedziny do I Kongresu Nauki Polskiej. Jako przewodniczący Komisji Ochrony Roślin bierze udział w pracach Rady Naukowej Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych. Jest członkiem Rady Głównej Ministerstwa Oświaty oraz z ramienia Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody w Lublinie, którego był przez pewien okres przewodniczącym, współpracuje z Państwową Radą Ochrony Przyrody. Jest członkiem Prezydium Komitetu Zoologicznego PAN i prezesem Polskiego Związku Entomologicznego. W latach 1956—1960 prof. Strawiński był kierownikiem Oddziału Lubelskiego Zakładu Ochrony Przyrody PAN, w latach 1948—1953 — przewodniczącym Lubelskiego Oddziału Towarzystwa Zoologicznego, zaś w latach 1952—1955 — przewodniczącym Lubelskiego Oddziału Towarzystwa Przyrodniczego im. M. Kopernika.

Od roku 1954 prof. Strawiński jest redaktorem naczelnym Polskiego Pisma Entomologicznego, a od r. 1956 — redaktorem sekcji C (Biologia) Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska w Lublinie. Obydwie funkcje piastuje do chwili obecnej.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje powojenna praca dydaktyczna prof. Strawińskiego ze studentami i młodą kadrą naukową. Jest promotorem 57 doktorantów i recenzentem 22 rozpraw habilitacyjnych. Jest twórcą szkoły entomologicznej, przeprowadzając w swej katedrze wraz z uczniami badania systematyczne nad różnymi grupami owadów. Osobiście prowadzi faunistyczne i ekologiczne dociekania nad grupą owadów *Hemiptera-Heteroptera*. Natomiast jego uczniowie specjalizują się w następnych grupach systematycznych: *Hemiptera-Heteroptera*, *Thysanoptera*, *Diptera*, *Curculionidae*, *Elateridae*, *Formicidae*. W wyniku tych badań faunistyczno-ekologicznych, które szkoła prof. Strawińskiego przeprowadza głównie na terenie woj. lubelskiego, w latach 1947—1965 ukazało się drukiem 125 prac naukowych oraz około 100 artykułów. Niezależnie od publikacji naukowych prof. Strawiński jest autorem kilku poważnych podręczników i kilkunastu broszur o charakterze podręcznikowym.

Mimo przejścia w r. 1962 na emeryturę nie przerywa swej pracy naukowej, lecz prowadzi nadal badania terenowe i laboratoryjne oraz wykłady (zleczone) z entomologii, opiekując się jednocześnie pracami magisterskimi i doktorskimi.

W ciągu swej wieloletniej pracy na polu nauki prof. Strawiński był nagradzany i wyróżniany kilkakrotnie: 19 sierpnia 1946 r. — Orderem Odrodzenia Polski IV kl., 28 września 1954 r. — Złotym Krzyżem Zasługi, 22 lipca 1955 r. — Medalem X-lecia Polski Ludowej, 24 maja 1957 r. — Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, 15 marca 1960 r. — Złotą Odznaką Honorową jako „zasłużony popularyzator wiedzy” Tow. Wiedzy Powszechnej, 23 października 1964 r. — Złotą Odznaką XX-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, którą otrzymał „jako wyraz uznania za pracę w dziedzinie umacniania więzi uczelni ze społeczeństwem i niesienia jej pomocy moralnej i materialnej”.

Komitet Redakcyjny

ANNALES UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA